

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาในการจัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร สรุปผลได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาในการจัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ในด้านการเตรียมนักเรียนให้มีความรู้ด้านสหกรณ์ การบริหารงาน การจัดบุคลากรดำเนินงาน การจัดการด้านตลาด บัญชี-การเงิน และอาคารสถานที่

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากร

1.1 ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ครูที่รับผิดชอบในการควบคุมดูแล และดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่ทำหน้าที่ ประธานกรรมการดำเนินงานสหกรณ์ ผู้จัดการสหกรณ์ร้านค้า และครู ที่ดำเนินการในกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้า จำนวน 12 โรงเรียน โรงเรียนละ 3 คน รวมจำนวน ตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น 36 คน

1.2 ตัวอย่างประชากรโรงเรียนที่ใช้ในการสังเกตสภาพและการจัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร รวม จำนวนตัวอย่างประชากรโรงเรียนทั้งสิ้น 12 โรงเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์และแบบสังเกตเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการจัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นซึ่งผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ และการทดลองนำไปใช้แล้ว โดยแบบสัมภาษณ์มีลักษณะเป็นแบบคำถามปลายเปิด (Open-ended) ส่วนแบบสังเกต เป็นแบบสังเกตสภาพและการจัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จาก กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ออกหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย เพื่อส่งไปยังผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ด้วยตนเองทั้งหมด รวมจำนวนทั้งสิ้น 36 คน สำหรับแบบสังเกต ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตด้วยตนเองทั้งหมด รวมจำนวนทั้งสิ้น 12 โรงเรียน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ นำมาจัดหมวดหมู่ แจกแจงความถี่ แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

4.2 ข้อมูลที่ได้จากแบบสังเกต นำมาจัดหมวดหมู่ แจกแจงความถี่ แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปความเรียงตามลำดับความถี่

สรุปผลการวิจัย

ก. ผลจากการสัมภาษณ์

1. สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ประธานกรรมการ ผู้จัดการสหกรณ์ ครูที่ดำเนินการ ทั้งหมดจำนวน 36 คน ส่วนใหญ่เป็นหญิงจำนวน 29 คน มีอายุระหว่าง 41-50 ปีจำนวน 18 คน ส่วนใหญ่ผู้วุฒิการศึกษาปริญญาตรีจำนวน 32 คน ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในสหกรณ์โรงเรียนอยู่ในระยะเวลาเกินกว่า 2 ปีจำนวน 18 คน หน้าที่รับผิดชอบประจำนอกเหนือจากงานสหกรณ์ เป็นครูประจำวิชาจำนวน 22 คน และ ส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนจำนวน 21 คน หน่วยงานที่จัดอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับกิจกรรมสหกรณ์ เป็นกรมสามัญศึกษา ได้รับการอบรมจำนวน 1 ครั้งจำนวน 8 คน

2. สภาพการจัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ในด้านต่างๆ ดังนี้

2.1 ด้านการเตรียมนักเรียนให้มีความรู้ด้านสหกรณ์

ประธานกรรมการ ผู้จัดการสหกรณ์ และครูที่ดำเนินการ ส่วนใหญ่ มีการจัดให้ความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์แก่นักเรียนโดยการเปิดกิจกรรมเสริมหลักสูตรชุมนุมสหกรณ์ และรองลงมาก็คือ แนะนำปฐมนิเทศเมื่อรับสมัครสมาชิกใหม่ สำหรับการให้นักเรียนเข้าเป็นสมาชิกในกิจกรรมสหกรณ์ใช้วิธีการสมัครใจของนักเรียน และรองลงมาก็คือ บังคับให้นักเรียนเข้าเป็นสมาชิกตั้งแต่แรกเข้าในชั้นม.1 และ ม.4 อย่างน้อยคนละ 1 หุ่น วิธีการแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมสหกรณ์ใช้วิธีการติดบอร์ดหน้าร้านสหกรณ์ และรองลงมาก็คือ ประกาศหน้าเสาธงในตอนเช้า

2.2 ด้านการบริหารงาน

ประธานกรรมการ ผู้จัดการสหกรณ์ และครูที่ดำเนินการ ระบุว่าโรงเรียน ส่วนใหญ่ มีการจัดดำเนินการกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษาพ.ศ.2521 พร้อมข้อบังคับการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้า นอกจากนี้โรงเรียนได้ออกระเบียบกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้า เป็นคำสั่งและกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ รองลงมาก็คือ โรงเรียนได้ชี้แจงและมอบหมายงานให้ผู้รับผิดชอบดำเนินการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนเป็นลายลักษณ์อักษร โรงเรียนได้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์กิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในสถานศึกษา ในการบริหารงานกิจกรรมสหกรณ์นั้น โรงเรียนส่วนใหญ่มีวิธีการดำเนินงานตามโครงสร้างการบริหารงานคือ ครูเป็นผู้ดำเนินการโดยมีนักเรียนเป็นผู้ช่วย รองลงมาก็คือ ครูดำเนินการเองทั้งหมด ระบบการดำเนินการของคณะกรรมการได้มาจากการแต่งตั้ง รองลงมาก็คือ เลือกตั้ง และมีทั้งการแต่งตั้งและเลือกตั้งผสมกัน ในการให้ความรู้คณะกรรมการดำเนินการได้มีการจัดประชุมคณะกรรมการเพื่อปรึกษาหารือ รองลงมาก็คือ ประธานแจกคู่มือให้ศึกษาอบรมด้วยตนเอง การติดตาม-ประเมินผลการปฏิบัติงานสหกรณ์ กระทำโดย ผู้บริหารแต่งตั้งครูเป็นผู้ตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ รองลงมาก็คือ ผู้บริหารจัดจ้างผู้มีความรู้ความสามารถในการตรวจสอบบัญชีมีวิธีการดำเนินการดังนี้ มีการติดตาม-ประเมินผลการปฏิบัติงานกิจกรรมสหกรณ์และตรวจสอบบัญชีปีละ 1 ครั้ง รองลงมาก็คือ มีศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษามาตรวจนิเทศการปฏิบัติงาน ในการประชุมใหญ่สามัญประจำปีนั้น มีการแจ้งผลงานการดำเนินงานของคณะกรรมการให้สมาชิกทราบโดยจัดให้มีการประชุม รองลงมาก็คือ ให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม ในการประชุมนั้น สมาชิกให้ความสนใจน้อย รองลงมาก็คือ ไม่ให้ความสนใจเลย

2.3 ด้านการจัดบุคลากรดำเนินงาน

ประธานกรรมการ ผู้จัดการสหกรณ์ และครูที่ดำเนินการ ส่วนใหญ่ ระบุว่าวิธีการได้มาซึ่งบุคลากรดำเนินงานในการจัดหาคณะกรรมการดำเนินงานได้มาโดยแต่ละหมวดวิชาส่งตัวแทนมา มีวาระการปฏิบัติงาน 2 ปี รองลงมาคือ เลือกตั้ง มีวาระการปฏิบัติงาน 2 ปี ผู้จัดการสหกรณ์ได้มาโดย ผู้บริหารคัดเลือกตัวบุคคล วาระการปฏิบัติงาน 2 ปี รองลงมาคือ ประธานกรรมการเป็นผู้เลือก มีวาระการปฏิบัติงาน 2 ปี ผู้ตรวจสอบกิจกรรมสหกรณ์ได้มาโดยการแต่งตั้ง ไม่มีวาระ รองลงมาคือ การแต่งตั้ง วาระการปฏิบัติงาน 2 ปี ที่ปรึกษากิจกรรมสหกรณ์ได้มา โดยตำแหน่งผู้บริหารและผู้ช่วย ไม่มีวาระ รองลงมาคือ แต่งตั้งจากผู้จัดการเก่า และ แต่งตั้งจากผู้จัดการเก่าหรือประธานกรรมการชุดก่อนวาระการปฏิบัติงาน 2 ปี การจัดเจ้าหน้าที่ในฝ่ายต่างๆ เพื่อดำเนินการในสหกรณ์ร้านค้ากระทำโดย ผู้จัดการสหกรณ์คัดเลือกเจ้าหน้าที่ตามความสามารถของบุคลากรด้วยตนเอง แล้วเสนอคณะกรรมการ และผู้จัดการสรรหาเจ้าหน้าที่โดยวิธีการขอร้องให้ดำเนินการด้วยความสนิสนิยมของตนเอง รองลงมาคือ ผู้บริหารโรงเรียนสรรหาแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆให้ผู้จัดการสหกรณ์ ส่วนในการจัดเจ้าหน้าที่บุคลากรนักเรียนนั้นมีส่วนร่วมน้อย ในการปฏิบัติงานสหกรณ์ของคณะกรรมการดำเนินงาน ใช้เวลาว่างจากคาบสอนปกติ รองลงมาคือ ปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ โรงเรียนไม่ได้แบ่งเบาภาระหน้าที่ใด ๆ ของครูที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับกิจกรรมสหกรณ์ ในด้านการให้ความร่วมมือนั้น ผู้บริหารเป็นที่ปรึกษา เมื่อมีปัญหารับฟังและเสนอวิธีการแก้ปัญหา รองลงมาคือผู้บริหารให้อิสระในการบริหารงาน ดูแล และสนับสนุนเป็นอย่างดี ส่วนครูในโรงเรียนช่วยซื้อสินค้าและสิ่งซื้อสินค้าอุปกรณ์นักเรียน สำหรับนักเรียนเป็นผู้ซื้อสินค้า

2.4 ด้านการจัดการด้านตลาด

ประธานกรรมการ ผู้จัดการสหกรณ์ และครูที่ดำเนินการ ส่วนใหญ่ ระบุว่าวิธีดำเนินการจัดซื้อกระทำโดย การแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อเป็นลายลักษณ์อักษร รองลงมาคือ สินค้าที่นำมาจำหน่ายอยู่ในความต้องการของนักเรียน วิธีการซื้อสินค้าใช้วิธีสั่งซื้อสินค้าจากร้านค้าหรือตัวแทนจำหน่ายสินค้า โดยเปรียบเทียบราคาสินค้าก่อน และซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ เครดิต 1 เดือน รองลงมาคือ คณะกรรมการและผู้จัดการซื้อสินค้าตามร้านขายส่งเป็นเงินสด วิธีดำเนินการขายสินค้าผู้จัดการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ขายสินค้าซึ่งเป็นครูและนักเรียน รองลงมาคือ ผู้จัดการจัดจ้างพนักงานขายแล้วเสนอผู้บริหาร วิธีการขายสินค้าให้สมาชิกซื้อสินค้าเป็นเงินสด และวิธีการซื้อ

สินค้านั้น นักเรียนสามารถเลือกซื้อสินค้าในร้านสหกรณ์ได้โดยมีพนักงานเป็นผู้บริการขายสินค้า รองลงมาคือ นักเรียนอยู่ด้านนอกห้องสหกรณ์มีพนักงานบริการขายสินค้า ในการเช็คสต็อกสินค้า จะทำเมื่อสิ้นปีของการดำเนินการสหกรณ์หรือ 2 ครั้ง/ปี เป็นอย่างมาก รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่ สต็อกดำเนินการร่วมกับนักเรียน สำหรับการเก็บหลักฐานการซื้อของสมาชิก พนักงานขายเก็บ หลักฐานการซื้อเป็นคูปองหรือใบสลิป รองลงมาคือพนักงานขายเป็นผู้เก็บหลักฐานการซื้อโดยบันทึก ไว้ในเครื่องบันทึกเงินสด เวลาในการจำหน่ายสินค้าใช้เวลาในช่วงเช้า-กลางวัน รองลงมาคือ วัสดุตลอดวัน

2.5 ด้านบัญชี-การเงิน

ประธานกรรมการ ผู้จัดการสหกรณ์ และครูที่ดำเนินการ ส่วนใหญ่ ระบุว่า โรงเรียนมีวิธีการจัดหาเจ้าหน้าที่บัญชี-การเงินของสหกรณ์ โดยพิจารณาแต่งตั้งจากคณะกรรมการ ดำเนินงานที่มีความรู้ด้านบัญชี รองลงมาคือ จัดอบรมเจ้าหน้าที่บัญชี-การเงินให้มีความรู้ในการ ทาบัญชี วิธีการหาทุนเพื่อดำเนินการได้จากเงินทุนหมุนเวียน และจากการซื้อหุ้นของสมาชิกหุ้นละ 10 บาทและค่าธรรมเนียมแรกเข้าคนละ 5 บาท วิธีดำเนินงานทางด้านบัญชี-การเงิน ได้ปฏิบัติ โดยเจ้าหน้าที่นำเงินรายรับจากการจำหน่ายสินค้าไปฝากธนาคาร คณะกรรมการดำเนินการและ ผู้จัดการสหกรณ์รายงานยอดการเงินให้ผู้บริหารทราบเมื่อสิ้นปี รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่ได้ทาบัญชี อย่างง่าย โรงเรียนให้ผลตอบแทนการดำเนินงานของคณะกรรมการโดยให้เป็นโบนัสแก่คณะกรรมการ ตามระเบียบการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้า และมีการปันผลกำไรให้แก่สมาชิกเป็นเงินค่าหุ้น 6%-10% รองลงมาคือ ปันผลค่าหุ้นเกิน 10% และปันผลจากเงินเฉลี่ยคืน 7%-10% รองลงมาคือ ปันผลเฉลี่ยคืนน้อยกว่า 7% และปันผลเฉลี่ยคืน 20% ถ้าไรส่วนที่เหลือจากการจัดสรรตาม ระเบียบนั้น โรงเรียนนำฝากธนาคารเป็นทุนสำรอง และรองลงมาคือ นำไปใช้สิ่งที่เป็นประโยชน์ ต่อสถานศึกษา

2.6 ด้านอาคารสถานที่

ประธานกรรมการ ผู้จัดการสหกรณ์ และครูที่ดำเนินการ ส่วนใหญ่ ระบุว่า โรงเรียนจัดสถานที่สำหรับการทำกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้า โดยการต่อเติมห้องใต้อาคารเรียน รองลงมาคือ จัดเป็นอาคารเอกเทศ จัดห้องเรียน 1 ห้อง ประธานกรรมการ ผู้จัดการสหกรณ์ และครูที่ดำเนินการส่วนใหญ่มีความเห็นว่าสถานที่ไม่เหมาะสม และคณะกรรมการไม่มีความพึงพอใจ ในสถานที่

3. ปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ในด้านต่างๆ ดังนี้

3.1 ปัญหาด้านการเตรียมนักเรียนที่มีความรู้ด้านสหกรณ์

เมื่อพิจารณาโดยรวมปรากฏว่า ประธานกรรมการ ผู้จัดการสหกรณ์ และครูที่ดำเนินการ มีความคิดเห็นว่า ปัญหาในการทำให้ความรู้เรื่องสหกรณ์แก่นักเรียนคือไม่มีเวลาในการทำให้ความรู้ได้เต็มที่ เนื่องจากครูมีภาระงานประจำมาก รองลงมาคือผู้บริหารและครูไม่เห็นความสำคัญและไม่สนใจอย่างจริงจัง ในการให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นสมาชิก ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา แต่เมื่อพิจารณารายละเอียดปรากฏว่า มีปัญหาคือ นักเรียนไม่สนใจเข้าร่วมเป็นสมาชิกเท่าที่ควร สำหรับปัญหาในการแจ้งข่าวสารนั้น คณะกรรมการไม่มีเวลาดำเนินการ รองลงมาคือ นักเรียนไม่สนใจที่จะรับข่าวสารและนักเรียนเข้าใจไม่ทั่วถึง

3.2 ปัญหาด้านการบริหารงาน

เมื่อพิจารณาโดยรวมปรากฏว่า ประธานกรรมการ ผู้จัดการสหกรณ์ และครูที่ดำเนินการ มีความคิดเห็นว่า ปัญหาในด้านการบริหารงาน คือบุคลากรมีงานประจำมาก และจำนวนบุคลากรน้อย รองลงมาคือ ครูไม่สนใจทำกิจกรรมสหกรณ์ เนื่องจากเป็นงานที่ต้องเสียสละ รับผิดชอบ และเกี่ยวข้องกับเรื่องเงิน ในการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ประสงค์ประสพปัญหาคือ นักเรียนไม่ได้รับความรู้อย่างแท้จริง นอกจากรับผลประโยชน์ตอบแทนจากการซื้อสินค้าและเงินค่าหุ้น รองลงมาคือ ไม่สามารถดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เนื่องจากนักเรียนไม่ได้เป็นผู้ดำเนินการ ในการติดตาม-ประเมินผลการปฏิบัติงานประสพปัญหาคือ นอกจากการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ ไม่มีการติดตามประเมินผลในด้านอื่น ๆ ในการดำเนินกิจกรรม รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่ไม่มีเวลาในการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ ในการประชุมสามัญประจำปีประสพปัญหาคือ สมาชิกไม่ให้ความสนใจ เนื่องจากไม่เห็นความสำคัญ รองลงมาคือ ระยะเวลาดำเนินการอยู่ในช่วงเย็น สมาชิกรีบกลับบ้าน

3.3 ปัญหาด้านการจัดบุคลากรดำเนินการ

เมื่อพิจารณาโดยรวมปรากฏว่า ประธานกรรมการ ผู้จัดการสหกรณ์ และครูที่ดำเนินการ มีความคิดเห็นว่าปัญหาในการได้มาซึ่งบุคลากรกระทำได้ยากเพราะเป็นการเพิ่มภาระจากงานประจำของครูผู้สอน ทำให้ไม่มีใครอยากทำ รองลงมาคือ บุคลากรขาดความสนใจและความเสียสละ ในการจัดหาเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆนั้นประสพปัญหาคือขาดบุคลากรที่สนใจ

ทำกิจกรรม ทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่ที่ไม่มีเวลาในการทำกิจกรรม ภาระจึงตกอยู่ที่ผู้จัดการสหกรณ์ การจัดบุคลากรนักเรียนประสบปัญหาคือ นักเรียนมีส่วนร่วมน้อย เพราะดำเนินการขายและเช็คสต็อกเท่านั้น รองลงมาคือ ไม่มีส่วนร่วมเลย เนื่องจากโรงเรียน มีพนักงานจ้างแล้ว ปัญหาเวลาในการปฏิบัติงานคือ เวลาจำกัด ครูมีงานประจำมาก รองลงมา คือเวลาในการปฏิบัติงานไม่ตรงกัน สำหรับภาระหน้าที่ของครูที่ทำหน้าที่กิจกรรมสหกรณ์ประสบปัญหา คือ บุคลากรไม่เพียงพอ เนื่องจากมีงานสอนมาก รองลงมาคือ ผู้ที่มีหน้าที่ในกิจกรรมสหกรณ์มีภาระ เพิ่มขึ้นทำให้เหนื่อยล้า ปัญหาในการจัดหาความร่วมมือคือ ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญอย่างแท้จริง ทำให้เสนอจนโยนขายเท่านั้น สำหรับความร่วมมือของครูในโรงเรียนประสบปัญหา คือ ครูสามารถ ซื้อสินค้าได้ตามห้างสรรพสินค้าได้สะดวกและมีสินค้าให้เลือกมากกว่า โดยไม่ได้คำนึงถึงหลักสหกรณ์ ส่วนนักเรียนนั้นไม่เข้าใจระบบวิธีการ นอกจากเห็นว่าเป็นเพียงร้านค้าธรรมดา

3.4 ปัญหาด้านการจัดการด้านตลาด

เมื่อพิจารณาโดยรวมปรากฏว่า ประธานกรรมการ ผู้จัดการสหกรณ์ และครูที่ดำเนินการ มีความคิดเห็นว่าปัญหาในการซื้อสินค้าคือ เวลาในการดำเนินการไม่เพียงพอ รองลงมาคือ ภาระในการซื้อสินค้าตกอยู่ที่ผู้จัดการสหกรณ์เป็นส่วนใหญ่ ในการขายสินค้าประสบ ปัญหาคือ ขาดบุคลากรด้านการขาย รองลงมาคือ บุคลากรขาดความรับผิดชอบ การเช็คสต็อก สินค้าประสบปัญหาคือไม่มีเวลาในการเช็คสต็อกสินค้าให้เป็นปัจจุบัน รองลงมาคือ สินค้าค้างอาจ สูญหาย เนื่องจากไม่สามารถเช็คสต็อกได้ทุกวัน การเก็บหลักฐานของสมาชิกนั้น นักเรียนไม่สนใจ ในการเก็บหลักฐานเพื่อนำมาบันทึกผล รองลงมาคือ การเก็บหลักฐานในการจำหน่ายสินค้าไม่เป็น ระบบ เวลาที่เข้าในการจำหน่ายไม่เพียงพอเนื่องจากสมาชิกใช้บริการจำนวนมาก

3.5 ปัญหาด้านบัญชี-การเงิน

เมื่อพิจารณาโดยรวมปรากฏว่า ประธานกรรมการ ผู้จัดการสหกรณ์ และครูที่ดำเนินการ มีความคิดเห็นว่าปัญหาในการจัดหาเจ้าหน้าที่บัญชี-การเงิน คือ เจ้าหน้าที่ไม่ ต้องการรับผิดชอบ รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่ไม่มีเวลาดำเนินการ การดำเนินงานทางบัญชี-การเงินนั้นประสบปัญหาคือ ไม่มีเวลานำเงินรายรับจากการจำหน่ายสินค้าไปฝากธนาคารทุกวัน รองลงมาคือ มีความผิดพลาดในการทำบัญชี ไม่เป็นไปตามระบบบัญชีสหกรณ์ สำหรับปัญหาการบันทึกผลกำไรนั้นสมาชิกไม่สนใจในการรับผลกำไรคืน รองลงมา คือ ปัญหาในการให้ผลตอบแทนการ ดำเนินการของคณะกรรมการนั้นไม่คุ้มค่า

3.6 ปัญหาด้านอาคารสถานที่

เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมปรากฏว่า ประชานกรรมการ ผู้จัดการสหกรณ์ และครูที่ดำเนินการ มีความคิดเห็นว่า ปัญหาในการจัดอาคารสถานที่คือ สถานที่ไม่เพียงพอกับ จำนวนผู้ให้บริการ รองลงมาคือ ขนาดห้องเล็ก แยก ทำให้อายายไม่ไ้

ข. ผลจากการสังเกต

จากการสังเกตสภาพและการจัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน ส่วนใหญ่ มีทำเลที่ตั้ง สหกรณ์ร้านค้า อยู่ในบริเวณที่มีการติดต่อซื้อขายสินค้าสะดวก รองลงมาคือ ตั้งอยู่ใกล้โรงอาหาร ลักษณะอาคารสถานที่เป็นห้องต่อเติมใต้อาคารเรียน มีเพียงส่วนน้อยเป็นอาคารเอกเทศ และเป็นห้องเรียน การรักษาความสะอาด ส่วนใหญ่มีความสะอาด เรียบร้อย ลักษณะอาคารมีความมั่นคง แข็งแรง ทนทาน และมีมาตรการป้องกันการโจรกรรม มีการตกแต่งร้านค้าสหกรณ์โดยมีชั้นวาง สินค้า ตู้แสดงสินค้า และมีป้ายแสดงราคาสินค้า มีการจัดสินค้าเป็นหมวดหมู่อย่างเป็นระเบียบ สินค้าที่นำมาจำหน่ายเป็นอุปกรณ์การเรียน มีการจำหน่ายชุดกีฬาประจำโรงเรียน และจำหน่าย อาหาร ขนมปัง เครื่องดื่ม นม-น้ำ และขนมเบีตเตล็ด ในการกำหนดราคาสินค้าส่วนใหญ่ราคา เท่ากับท้องตลาด แต่มีสินค้าบางชนิด เช่น เครื่องเขียน ราคาถูกกว่าท้องตลาด การเก็บวัสดุ อุปกรณ์สินค้ามีการเก็บไว้ในตู้ร้านค้าสหกรณ์ ไม่มีสต็อกสินค้า และ บางแห่งมีห้องสต็อกสินค้าแยก เป็นสัดส่วนอยู่ในห้องสหกรณ์ การให้บริการของผู้ซื้อสินค้า สมาชิกใช้บริการซื้อสินค้าในช่วงเวลา พักกลางวันเป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่ สมาชิกซื้อสินค้าด้านนอกห้องสหกรณ์ และสมาชิกสามารถเข้า เลือกซื้อสินค้าได้ในร้านค้าสหกรณ์ แต่มีพนักงานอยู่ตามตู้จำหน่ายสินค้า หลักฐานในการซื้อขาย สินค้าให้สมาชิกใช้คูปองเป็นหลักฐานการซื้อขายและใช้ใบสลิปสินค้า ในวันหนึ่งๆ นักเรียนมีส่วน รับผิดชอบงานสหกรณ์ในหน้าที่โดยช่วยครูทำหน้าที่ขายสินค้า

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้อภิปรายผลดังนี้

1. สภาพการจัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

1.1 ด้านการเตรียมนักเรียนให้มีความรู้ด้านสหกรณ์

จากผลการวิจัยปรากฏว่า ประธานกรรมการ ผู้จัดการสหกรณ์ และครูที่ดำเนินการ ส่วนใหญ่มีวิธีการจัดให้มีความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์แก่นักเรียน โดยการเปิดกิจกรรมชุมนุมสหกรณ์ ซึ่งเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรของโรงเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับความรู้และประสบการณ์เพิ่มเติมจากการเรียนวิชาต่างๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2533) ดังที่ วิชัย ราษฎร์ศิริ (2526) กล่าวว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ในหลักสูตรให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อสนองความสนใจ และเพื่อส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพ อุบนิสัย ของนักเรียนให้เหมาะสมกับสังคมประชาธิปไตยมากขึ้น นอกจากนี้ยังได้ใช้วิธีการแนะนำชุมนุมพิเศษเมื่อรับสมัครสมาชิกใหม่ นักเรียนที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกสหกรณ์นั้น โรงเรียนใช้วิธีการสมัครใจของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของประทีปทิพย์ วิสุทธิกุล (2535) ที่พบว่าในการรับสมัครสมาชิกกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้า สมาชิกมาด้วยความสมัครใจ ซึ่งเป็นไปตามหลักสหกรณ์สากล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2520) ที่ว่า การเป็นสมาชิกด้วยความสมัครใจ และไม่บังคับควรกีดกันการที่จะเป็นสมาชิก หรือเรียกว่าหลักเสรีภาพ

นอกจากนี้ยังพบว่าวิธีการแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมสหกรณ์นั้นโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการติดบอร์ดหน้าร้านสหกรณ์ และประกาศหน้าเสาธง เป็นการประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกทราบ ในประเด็นนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เป็นเพราะความสะดวกและรวดเร็วในการแจ้งความเคลื่อนไหวให้ได้ทราบ ซึ่งจากการวิจัยพบว่า มีการจัดทำเอกสารเกี่ยวกับสหกรณ์เพื่อเผยแพร่ความรู้น้อยมาก ซึ่ง อัน นิมมานเหมินทร์ (2521) ได้ให้ความเห็นว่า การได้รับความรู้เป็นเรื่องสำคัญต่อความเจริญก้าวหน้าของสหกรณ์ โรงเรียนจึงไม่ควรละเลยเรื่องนี้ นอกจากห้องสมุดแล้ว สหกรณ์โรงเรียนควรมีส่วนในการจัดทำเอกสารเพื่อเผยแพร่ความรู้ด้วย

1.2 ด้านการบริหารงาน

จากผลการวิจัยปรากฏว่า ประธานกรรมการ ผู้จัดการสหกรณ์ และครูที่ดำเนินการ ส่วนใหญ่ พบว่า มีการจัดดำเนินการกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษา พ.ศ.2521 พร้อมข้อบังคับการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้า โรงเรียนออกระเบียบกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าเป็นคำสั่ง และกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ โรงเรียนได้ชี้แจง และ มอบหมายงานให้ผู้รับผิดชอบดำเนินการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้า เป็นลายลักษณ์อักษร โรงเรียนได้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในสถานศึกษา ดังที่ ศุภดี ภูมิอินทร์ (2526) เสนอว่าหลักการจัดทำโครงการเกี่ยวกับสหกรณ์ มีการวางแผนโดยกำหนดขอบข่าย ขั้นตอน ระยะเวลาการดำเนินงาน และต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ให้ชัดเจน ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการดำเนินการจัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน ส่วนใหญ่ได้ใช้เอกสารคู่มือการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษา ซึ่งกรมสามัญศึกษา (2537) จัดทำขึ้นเป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินงาน เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษา

สำหรับการดำเนินงานด้านโครงสร้างการบริหารงาน พบว่า ส่วนใหญ่ครูเป็นผู้ดำเนินการโดยมีนักเรียนเป็นผู้ช่วย ระบบการดำเนินการของคณะกรรมการได้มาจากแต่งตั้งสอดคล้องกับผลการวิจัยของจางง พันรอบ (2524) และ จารุ โรจนรังสิมันต์ (2526) ที่พบเช่นเดียวกัน ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าเป็นถึงแม้กิจกรรมสหกรณ์จะเริ่มมีมานานแล้วแต่ผลการวิจัยในประเด็นนี้ยังคงมีลักษณะเหมือนกัน อาจเป็นเพราะลักษณะสังคมไทย ครูมักเห็นนักเรียนเป็นเด็กเสมอ อีกประการหนึ่งผู้บริหารและครูไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออก เนื่องจากต้องเกี่ยวข้องกับเงิน และผู้บริหารมีส่วนต้องรับผิดชอบ ถ้าให้นักเรียนดำเนินการ อาจจะขาดความรู้ ประสบการณ์ และความรับผิดชอบ ทำทำงานไม่เรียบร้อย จึงทำให้นักเรียนไม่ได้ฝึกปฏิบัติเท่าที่ควร

ส่วนในการให้ความรู้คณะกรรมการดำเนินการนั้นใช้วิธีการจัดประชุมคณะกรรมการเพื่อปรึกษาหารือ และแจกคู่มือให้ศึกษาอบรมด้วยตนเอง เนื่องจากคณะกรรมการดำเนินการส่วนใหญ่ไม่เคยได้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน ดังที่ กรมสามัญศึกษา (2520) ได้ระบุว่า การที่สมาชิกและเจ้าหน้าที่โรงเรียนจะมีความรับผิดชอบ ให้ความร่วมมือ รู้จักสิทธิ และหน้าที่ สรรพชาติต่อสหกรณ์โรงเรียนได้นั้น ต้องมีความรู้ ความเข้าใจงานหลักและวิธีการสหกรณ์ ตลอดจนนโยบายและวิธีดำเนินการธุรกิจของสหกรณ์อย่างถูกต้อง

วิธีการติดตาม-ประเมินผลการปฏิบัติงานสหกรณ์ส่วนใหญ่ พบว่า ผู้บริหาร แต่งตั้งครูเป็นผู้ตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ และยังพบว่า มีการจัดจ้างผู้มีความรู้ความสามารถในการ ตรวจสอบบัญชี โดยมีวิธีดำเนินการติดตาม-ประเมินผลการปฏิบัติงานกิจกรรมสหกรณ์และตรวจสอบ บัญชีปีละ 1 ครั้ง ดังที่มีการกำหนดตามระเบียบการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษา (กระทรวง ศึกษาธิการ, 2537) ว่าด้วยการควบคุมและการตรวจสอบบัญชี

สำหรับการประชุมใหญ่สามัญประจำปีมีการแจ้งผลงานการดำเนินงานของ คณะกรรมการให้สมาชิกทราบ โดยจัดให้มีการประชุม และให้สมาชิกแสดงความคิดเห็น ปรากฏ ว่า สมาชิกให้ความสนใจน้อย ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าเป็นปัญหาในการบริหารงานกิจกรรมสหกรณ์

1.3 ด้านการจัดบุคลากรดำเนินงาน

จากผลการวิจัยปรากฏว่า ประธานกรรมการ ผู้จัดการสหกรณ์ และครูที่ ดำเนินการ ส่วนใหญ่ พบว่า วิธีการได้มาซึ่งบุคลากรในการจัดหาคณะกรรมการดำเนินงานได้มา โดยแต่ละหมวดวิชาส่งตัวแทน มีวาระ 2 ปี การจัดหาผู้จัดการสหกรณ์นั้นผู้บริหารคัดเลือกตัว บุคคล มีวาระ 2 ปี ผู้ตรวจสอบกิจกรรมสหกรณ์ได้มาโดยการแต่งตั้ง วาระ 2 ปี ที่ปรึกษา กิจกรรมสหกรณ์ได้มาโดยตำแหน่งผู้บริหารและผู้ช่วย ไม่มีวาระ ซึ่งผลการวิจัยนี้ ไม่สอดคล้องกับ หลักการสหกรณ์ที่ว่า คณะกรรมการดำเนินการต้องได้มาจากเลือกตั้งของที่ประชุมใหญ่ (กระทรวง ศึกษาธิการ, 2537) จากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยพบว่า ถ้าหากกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนดำเนินการ ตามหลักการนั้นจะหาบุคลากรเข้าดำเนินการได้ยากมาก

ในการจัดหาเจ้าหน้าที่ในฝ่ายต่าง ๆ เพื่อดำเนินการในสหกรณ์ร้านค้า นั้น ผู้จัดการสหกรณ์คัดเลือกเจ้าหน้าที่ตามความสามารถของบุคลากรด้วยตนเอง แล้วเสนอต่อคณะ กรรมการ และผู้จัดการสหกรณ์สรรหาเจ้าหน้าที่โดยวิธีการขอร้องขอให้ดำเนินการด้วยความสนิทสนม ของตนเอง ส่วนเจ้าหน้าที่ที่เป็นนักเรียนปรากฏว่ามีส่วนร่วมดำเนินการน้อย และจากการสังเกต งานแต่ละวันนักเรียนเป็นเพียงพนักงานขาย ช่วยงานอย่างอื่นน้อยมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย ของ จารุ โรจนรังสิมันต์ (2526) ที่ว่า ผู้ที่ทำหน้าที่ผู้จัดการสหกรณ์เป็นครู การบรรจุและกำหนด เจ้าหน้าที่ในกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนส่วนใหญ่ผู้จัดการเป็นผู้กำหนดโดยความเห็นชอบของผู้บริหาร โรงเรียน

การปฏิบัติงานสหกรณ์ของคณะกรรมการดำเนินการ ใช้เวลาว่างจากคาบสอนปกติ และปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ ส่วนภาระหน้าที่ของครูที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับกิจกรรมสหกรณ์นั้น โรงเรียนไม่ได้แบ่งเบาภาระหน้าที่ใด ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของประทีนทิพย์ วิสุทธิกุล (2535) ที่พบว่า คณะกรรมการดำเนินการ และผู้จัดการสหกรณ์ ใช้เวลาว่างจากคาบสอนปกติ และนอกเวลาราชการ ทำงานด้วยความเสียสละ รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ และร่วมมืออย่างดี ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า จากผลการวิจัยแสดงว่างานสหกรณ์เป็นงานที่ต้องเสียสละ

การให้ความร่วมมือนั้น พบว่า ผู้บริหารเป็นที่ปรึกษา เมื่อมีปัญหารับฟังและเสนอวิธีการแก้ปัญหา และผู้บริหารให้อิสระ ดูแล และสนับสนุน เป็นอย่างดี ส่วนครูในโรงเรียนช่วยซื้อสินค้าและสั่งซื้ออุปกรณ์นักเรียน นักเรียนเป็นผู้ซื้อสินค้า ดังที่ ธงชัย สันติวงษ์ (2523) กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำสำคัญในโรงเรียน ที่จะต้องตัดสินใจ สั่งการ อำนวยการ ควบคุม ชี้แนะ ดูแล บำรุงขวัญ และกำลังใจ ให้บุคลากรผู้ร่วมงานมีความกระตือรือร้นสามารถปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บริการลูกค้าประทับใจ และ นโยบายกรมสามัญศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 ด้านการจัดการด้านตลาด

จากผลการวิจัยปรากฏว่า ประธานกรรมการ ผู้จัดการสหกรณ์ และครูที่ดำเนินการ ส่วนใหญ่ พบว่า การดำเนินการจัดซื้อสินค้ามีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อเป็นลายลักษณ์อักษร สินค้าที่นำมาจากหน่วยงานอยู่ในความต้องการของนักเรียน วิธีการสั่งซื้อสินค้าใช้วิธีสั่งซื้อสินค้าจากร้านค้าหรือตัวแทนจำหน่ายสินค้า โดยเปรียบเทียบราคาสินค้าก่อน และซื้อสินค้าเป็นเงินสด ในประเด็นนี้จากการสังเกต โรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ใกล้แหล่งติดต่อซื้อขายสินค้าได้สะดวก จึงมีตัวแทนจำหน่ายมาเสนอขายสินค้าจำนวนมาก ทำให้สามารถเปรียบเทียบราคาสินค้าและเสนอเงื่อนไขได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของจารุ โรจนรังสิมันต์ (2526) ที่พบว่า ในการสั่งซื้อสินค้า ส่วนมากสหกรณ์สั่งซื้อสินค้าทั้งระบบเงินสดและเครดิต และผลการวิจัยของประทีนทิพย์ วิสุทธิกุล (2535) ที่ว่า โรงเรียนมีการสืบราคาสินค้าก่อนสั่งซื้อสินค้าและมอบหมายให้คณะกรรมการดำเนินการและผู้จัดการสหกรณ์ร่วมกันพิจารณาสั่งซื้อสินค้า

การดำเนินการขายสินค้า ผู้จัดการสหกรณ์แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ขายสินค้าซึ่งเป็นครูและนักเรียน และผู้จัดการจัดจ้างพนักงานขายแล้วเสนอผู้บริหาร สมาชิกซื้อสินค้าเป็นเงินสด

สอดคล้องกับผลงานวิจัยของประทีนทิพย์ วิสุทธิกุล (2535) พบว่ามีการกำหนดค่าให้สมาชิกซื้อสินค้าเป็นเงินสด สำหรับการซื้อสินค้า นักเรียนสามารถเลือกซื้อสินค้าในร้านสหกรณ์ได้โดยมีพนักงานเป็นผู้บริการขายสินค้า และบางแห่งนักเรียนอยู่ด้านนอกห้องสหกรณ์ มีพนักงานบริการขายสินค้า ซึ่งงานการซื้อสินค้าของสมาชิกเป็นการฝึกปฏิบัติให้นักเรียนมีจริยธรรม สอดคล้องกับผลงานวิจัยของทิฆัมพร สุภาพ (2534) ที่พบว่า จริยธรรมในกิจกรรมส่งเสริมสหกรณ์ได้แก่ ความรับผิดชอบ ร่องลงมา ได้แก่ ความซื่อสัตย์ สุจริต และความเสียสละ นอกจากนี้จากการสังเกตยังพบว่าราคาขายสินค้าส่วนใหญ่ราคาเท่ากับท้องตลาดและมีบางอย่างราคาถูกกว่า เช่นอุปกรณ์เครื่องเขียนสมุด นอกจากนี้ยังมีการจำหน่ายชุดกีฬาของโรงเรียน เครื่องดื่ม นม-น้ำ เพื่อบริการแก่สมาชิก ในการเช็คสต็อกสินค้าจะทำเมื่อสิ้นปีของการดำเนินการสหกรณ์ หรือ 2 ปีต่อครั้ง เป็นอย่างมาก โดยมีเจ้าหน้าที่สต็อกสินค้าดำเนินการร่วมกับนักเรียน และจากการสังเกตมีการเก็บวัสดุอุปกรณ์ไว้ในตู้ร้านค้าสหกรณ์ ไม่มีสต็อกสินค้า บางแห่งมีสต็อกสินค้าแยกเป็นสัดส่วนอยู่ในร้านสหกรณ์ การเก็บหลักฐานการซื้อของสมาชิก พนักงานขายเป็นผู้เก็บหลักฐานการซื้อโดยใช้รูปของหรือใบสลิปสินค้าเป็นหลักฐานการซื้อขาย

เวลาในการจำหน่ายสินค้าใช้ในช่วงเช้า-กลางวัน ผู้วิจัยมีความเห็นว่าเวลาในการจำหน่ายสินค้าในช่วงนี้ น่าจะเป็นเพราะเจ้าหน้าที่เป็นครูและนักเรียน ซึ่งต้องสอนและเรียน จึงทำให้ไม่มีเวลาสนใจงานสหกรณ์ได้อย่างเต็มที่

1.5 ด้านบัญชี-การเงิน

จากผลการวิจัยปรากฏว่าประธานกรรมการ ผู้จัดการ และครูที่ดำเนินการโดยส่วนรวม พบว่า โรงเรียนมีวิธีการในการจัดหาเจ้าหน้าที่บัญชี-การเงินของสหกรณ์ โดยพิจารณาแต่งตั้งจากคณะกรรมการดำเนินงานที่มีความรู้ด้านบัญชี จัดอบรมเจ้าหน้าที่บัญชี-การเงินในตนเองเดียวกัน ผลการวิจัยของประทีนทิพย์ วิสุทธิกุล (2535) พบว่า ได้พิจารณาแต่งตั้งเจ้าหน้าที่บัญชี-การเงินของสหกรณ์ร้านค้า จากผู้สอนหมวดธุรกิจศึกษา

สำหรับวิธีการหาทุนเพื่อดำเนินการได้จากเงินทุนหมุนเวียน และจากการซื้อหุ้นของสมาชิก หุ้นละ 10 บาท และค่าธรรมเนียมแรกเข้า คนละ 5 บาท

ในการดำเนินงานทางด้านบัญชีนั้น เจ้าหน้าที่บัญชีได้นำเงินรายรับจากการจำหน่ายสินค้าไปฝากธนาคาร คณะกรรมการดำเนินการและผู้จัดการสหกรณ์รายงานยอดการเงินให้ผู้บริหารทราบเมื่อสิ้นปี ในการทำบัญชีเจ้าหน้าที่จัดทำบัญชีอย่างง่าย

โรงเรียนให้ผลตอบแทนการดำเนินงานของคณะกรรมการโรคยาห้เป็นโบนัสแก่คณะกรรมการตามระเบียบการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้า และมีการปันผลกำไรให้แก่สมาชิกเป็นเงินค่าหุ้น 6%-10% ปันผลจากเงินเฉลี่ยคืน 7%-10% กำไรส่วนที่เหลือจากการจัดสรรตามระเบียบนั้น โรงเรียนนำไปใช้ในสิ่งที่เป็นประโยชน์ ซึ่งเป็นไปตามระเบียบว่าด้วยการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2537) ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจัดสรรกำไรประจำปีและเงินทุนสำรอง

1.6 ด้านอาคารสถานที่

จากผลการวิจัยปรากฏว่า ประธานกรรมการ ผู้จัดการสหกรณ์ และครูที่ดำเนินการ ส่วนใหญ่ พบว่า โรงเรียนจัดสถานที่สำหรับทำกิจกรรมสหกรณ์นั้น โดยการต่อเติมห้องใต้อาคารเรียน มีทำเลที่ตั้งอยู่ใกล้บริเวณที่มีการติดต่อซื้อขายสินค้าสะดวก และ ใกล้โรงอาหาร ลักษณะของห้องที่ใช้เป็นห้องสหกรณ์ มีความมั่นคง-แข็งแรง ทนทาน และ มีมาตรการป้องกันการโจรกรรมมาก มีการรักษาความสะอาด เรียบร้อย ร้านสหกรณ์มีการตกแต่ง โดยมีชั้นวางสินค้า ตู้แสดงสินค้า และป้ายแสดงราคาสินค้า จัดวางสินค้าเป็นหมวดหมู่อย่างเป็นระเบียบ ซึ่งเศรษฐกิจเสาว์ทอง (2530) กล่าวไว้ว่า การดำเนินการด้านอาคารสถานที่ มีส่วนสำคัญต่อร้านค้ากิจกรรมสหกรณ์ ต้องเลือกทำเลที่เหมาะสม มีการติดต่อได้สะดวก อยู่จุดศูนย์กลาง บริเวณกว้างขวาง สวยงาม สถานที่จึงใจลูกค้า โดยวางผังสินค้าให้ชัดเจน

ประธานกรรมการ ผู้จัดการสหกรณ์ และครูที่ดำเนินการ ส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่าสถานที่ไม่เหมาะสม และคณะกรรมการไม่มีความพึงพอใจในสถานที่นั้น

อย่างไรก็ตามผู้วิจัยมีความเห็นว่า ร้านค้าสหกรณ์จัดตั้งขึ้นมานาน นักเรียนมีความคุ้นเคยกับสถานที่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จารุ โรจนรังสิมันต์ (2526) ที่พบว่า ร้านสหกรณ์ใช้ส่วนใดส่วนหนึ่งของอาคารเรียน เพราะโรงเรียนมัธยมศึกษาทุกโรงเรียนต้องจัดกิจกรรมสหกรณ์ตามสภาพความพร้อมของโรงเรียน ผู้บริหารพยายามจัดห้องไว้หน้าอาคารเรียน และ ไม่มีงบประมาณพอที่จะสร้างอาคารเป็นเอกเทศ

2. ปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ในด้านต่างๆ ดังนี้

2.1 ปัญหาด้านการเตรียมนักเรียนให้มีความรู้ด้านสหกรณ์

จากผลการวิจัยปรากฏว่า ประธานกรรมการ ผู้จัดการสหกรณ์ และครูที่ดำเนินการ ส่วนใหญ่ พบว่าปัญหาในการให้ความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์แก่นักเรียนคือ ไม่มีเวลาในการให้ความรู้ได้เต็มที่ เนื่องจากครูมีภาระงานประจำมาก ผู้บริหารและครูไม่เห็นความสำคัญและไม่สนใจอย่างจริงจัง ในการแจ้งข่าวสารนั้นคณะกรรมการไม่มีเวลาดำเนินการ นักเรียนไม่สนใจข่าวสารและเข้าใจไม่ทั่วถึง ดังที่ มณีรัตน์ บุญรักษา (2528) กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนเรื่องสหกรณ์ นักเรียนยังไม่ได้เรียนโดยการปฏิบัติจริงไม่สนองความต้องการของหลักสูตรและโรงเรียนยังไม่ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติอย่างจริงจัง อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารและครูไม่เห็นความสำคัญของสหกรณ์ จึงยังไม่ได้มีการส่งเสริมและให้โอกาสแก่นักเรียนเพื่อการเรียนรู้ อย่างเพียงพอ นอกจากนี้โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ดำเนินการเชิญวิทยากรที่มีความรู้เรื่องสหกรณ์มาให้ความรู้แก่นักเรียน จัดนิทรรศการ บรรยาย หรือนำนักเรียนไปทัศนศึกษา ดังที่กรมสามัญศึกษา (2537) ได้ระบุไว้ในแนวปฏิบัติการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษาว่า หน้าที่ฝ่ายวิชาการและกิจกรรมในการให้ความรู้เรื่องสหกรณ์แก่สมาชิก โดยทำโครงการขอความเห็นชอบของคณะกรรมการ ดำเนินการผ่านผู้จัดการสหกรณ์ เช่น การออกเอกสารการประชุม การบรรยาย การตอบปัญหา อภิปราย จัดนิทรรศการ หรือดูงาน ฯลฯ ในประเด็นนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การเชิญวิทยากรมาบรรยายนั้น จะต้องมีการเตรียมงาน เตรียมสถานที่ ประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ และสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย ซึ่งเป็นปัญหาที่พบบานแล้ว ดังที่ผลงานวิจัยของชินรส สุภาลัย (2529) ที่พบว่า การเชิญวิทยากรมาบรรยายเป็นปัญหามากสำหรับครูสังคมศึกษา ส่วนการพานักเรียนออกไปทัศนศึกษานอกสถานที่ ดูงานนั้นเป็นกิจกรรมที่ครูต้องรับผิดชอบมาก และมีกิจกรรมอื่นๆ มากอยู่แล้ว ในการให้นักเรียนเข้าร่วมเป็นสมาชิกส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา แต่พิจารณาโดยส่วนรวม ปรากฏว่า นักเรียนไม่สนใจเข้าร่วมเป็นสมาชิกเท่าที่ควร ในประเด็นนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า สมาชิกไม่ได้รับความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับสหกรณ์อย่างแท้จริง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จานง พันรอบ (บทคัดย่อ) พบว่า ปัญหาในการบริหารกิจการสหกรณ์ สมาชิกขาดความเข้าใจ ไม่ศรัทธา และไม่เชื่อมั่นในหลักและวิธีการสหกรณ์

2.2 ปัญหาด้านการบริหารงาน

จากผลการวิจัยปรากฏว่า ประธานกรรมการ ผู้จัดการสหกรณ์ และครูที่ดำเนินการ ส่วนใหญ่ พบว่าปัญหาในการบริหารงานคือบุคลากรมีงานประจำมาก ไม่มีเวลา และจำนวนบุคลากรมีน้อย ครูไม่สนใจทำกิจกรรมสหกรณ์ เนื่องจากเป็นงานที่ต้องเสียสละ รับผิดชอบเกี่ยวข้องกับเรื่องเงิน ดังที่กรมสามัญศึกษา (2535) ได้กำหนดภาระงานให้ครูปฏิบัติประกอบด้วยงานสอนเป็นงานหลักและงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย โดยกำหนดคาบสอนไว้ว่า "ครูผู้สอนต้องสอนคนละไม่น้อยกว่า 20 คาบ:สัปดาห์ หัวหน้าหมวดสอนไม่น้อยกว่า 12 คาบ:สัปดาห์" จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนที่จะต้องจัดการะงานให้แก่ครู ให้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติและวิธีการกำหนดมาตรฐานของการปฏิบัติงานของข้าราชการครูที่กรมสามัญศึกษากำหนด จากการจัดภาระงานดังนี้ ครูที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับสหกรณ์ส่วนใหญ่เป็นผู้มีภาระหน้าที่เป็นครูประจำวิชา ทำให้ไม่มีเวลาในการบริหารกิจกรรมสหกรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกรมส่งเสริมสหกรณ์ (2529) ที่พบว่าปัญหาหน่อย่างหนึ่งที่สำคัญยิ่งของสหกรณ์โรงเรียน คือ งานประจำของคณะกรรมการดำเนินการไม่สามารถทุ่มเวลาให้สหกรณ์ได้เต็มที่

ปัญหาการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ คือ นักเรียนไม่ได้รับความรู้อย่างแท้จริงนอกจากรับผลประโยชน์ตอบแทนจากการซื้อสินค้าและเงินค่าหุ้น และไม่สามารถดำเนินการวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เนื่องจากนักเรียนไม่ได้เป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งไม่สอดคล้องกับระเบียบการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2535) เรื่องการจัดคณะกรรมการดำเนินการ ให้มีนักเรียนเป็นกรรมการด้วยจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง ประเด็นนี้ถึงแม้ว่าจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการที่เป็นนักเรียน แต่จากผลการวิจัยพบว่า ครูเป็นผู้ดำเนินการโดยมีนักเรียนเป็นผู้ช่วยซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักการจัดกิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งระบุว่าการจัดกิจกรรมนักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนช่วยกันคิด ช่วยกันทำ และช่วยกันแก้ปัญหา แต่อาจเป็นเพราะกิจกรรมสหกรณ์เกี่ยวข้องกับเรื่องเงินและผลประโยชน์ธุรกิจ เกรงว่าถ้าให้นักเรียนเข้ามาดำเนินการจะขาดทุน และอีกประการหนึ่งมุ่งหวังกำไรมากเกินไป ผู้บริหารและครูจึงไม่กล้าที่จะให้นักเรียนได้มีบทบาทในการดำเนินการ ทำให้นักเรียนไม่มีโอกาสได้ฝึกปฏิบัติจริง

ในการติดตาม-ประเมินผลการปฏิบัติงาน ประสบปัญหาคือ นอกจากการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ ไม่มีการติดตามประเมินผลในด้านอื่นๆ และเจ้าหน้าที่ไม่มีเวลาในการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ ในประเด็นนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ถึงแม้จะมีการแต่งตั้งผู้ตรวจสอบกิจกรรมสหกรณ์

เพื่อประเมินผลกิจกรรมอาจเป็นเพราะไม่สำคัญ จึงไม่ได้ดำเนินการ เพียงแต่มีการตรวจสอบบัญชี สหกรณ์ เพื่อจัดทำงบดุลเสนอที่ประชุมใหญ่ประจำปี ตามระเบียบการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในสถาน ศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2537) ว่าด้วยการควบคุมและตรวจสอบบัญชี

ในการประชุมสามัญประจำปี ประสบัญหาคือ สมาชิกไม่ให้ความสนใจและ ระยะเวลาดำเนินการอยู่ในช่วงเวลาเย็น สมาชิกรีบกลับบ้าน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วชิราวัลย์ จักรทอง (2522) และ จารุ วจนรังสิมันต์ (2526) ที่พบว่า สมาชิกให้ความร่วมมือ ในการเข้าประชุมน้อย เป็นเพราะสมาชิกไม่เข้าใจหลักและวิธีการสหกรณ์ ท้าให้ไม่ศรัทธาและไม่ อดทนสหกรณ์ด้วย ในประเด็นนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่านอกจากสมาชิกไม่ให้ความสนใจแล้ว ระยะเวลาในการดำเนินการอยู่ในช่วงเย็น สมาชิกต้องรีบกลับบ้าน เนื่องจากการจราจรในกรุงเทพฯ ประสบัญหารถติดมาก

2.3 ปัญหาด้านการจัดบุคลากรดำเนินการ

จากผลการวิจัยปรากฏว่า ประธานกรรมการ ผู้จัดการสหกรณ์ และครูที่ ดำเนินการ ส่วนใหญ่ พบว่าปัญหาในการได้มาซึ่งบุคลากรกระทำไต่ยาก และเป็นภาระเพิ่มภาระให้ ครูผู้สอน ท้าให้ไม่มีใครอยากทำ บุคคลขาดความสนใจและเสียสละ ในการจัดหาเจ้าหน้าที่ฝ่าย ต่างๆ นั้น ขาดบุคลากรที่สนใจทำกิจกรรม ภาระจึงตกอยู่ที่ผู้จัดการสหกรณ์ นอกจากนี้โรงเรียน ไม่ได้ดำเนินการแบ่งเบาภาระหน้าที่ของครูที่ทาหน้าที่กิจกรรมสหกรณ์ เนื่องจากครูไม่เพียงพอ มี งานสอนมาก สอดคล้องกับผลงานวิจัยของจางง หันรอบ (2524) และจารุ วจนรังสิมันต์ (2526) ที่พบว่า กิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนมีปัญหาในเรื่องซึ่งรื่องสอนของครูที่ทาหน้าที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ และกรรมการบริหาร และเจ้าหน้าที่มีงานรับผิดชอบมากเกินไป เช่นเดียวกับผลงานวิจัยของ ประทินทิพย์ วิสุทธิกุล (2535) ที่พบว่า เหตุที่โรงเรียนไม่ได้จัดทาคณะกรรมการดำเนินการ มี ความสอนลดลงกว่าการสอนปกติ เนื่องจากบุคลากรมีจำกัด มีความสอนเฉลี่ยสูง และโรงเรียนไม่ เห็นความสำคัญของสหกรณ์และถือว่าการมาปฏิบัติหน้าที่ในสหกรณ์ร้านค้าเป็นงานพิเศษ โรงเรียน เห็นว่าการทางานสหกรณ์เป็นเรื่องเล็ก แต่ต้องการมีไว้ว่าความมีสหกรณ์เหมือนกัน

การจัดบุคลากรนักเรียนประสบัญหาคือนักเรียนมีส่วนร่วมน้อย เพราะดา เนินการขายและเช็คสต็อกเท่านั้น และจากการสังเกตและสัมภาษณ์ ถึงแม้ว่านักเรียนจะมีชื่อเป็น กรรมการดำเนินการ แต่นักเรียนก็ไม่ได้ลงมือปฏิบัติเป็นเพียงผู้ช่วยครูเท่านั้น โดยเฉพาะตำแหน่ง

ที่คิดว่าสำคัญ เช่น เจ้าหน้าที่บัญชี-การเงิน งานทะเบียน นักเรียนไม่มีโอกาสได้เข้าดำเนินการ
 ดังที่สุรพล จิตต์อาไพ (2526) พบว่า โรงเรียนที่มีรูปแบบการจัดสหกรณ์ดีเดิมนั้น หน้าที่ในการ
 รับสมัคร ถอนหุ้น การซื้อสินค้า การลงบัญชีเป็นของครู โดยมีนักเรียนและภารโรงเป็นผู้ช่วย จาก
 การวิจัยมีโรงเรียนส่วนน้อยที่ครูและนักเรียนร่วมกันดำเนินการ ซึ่ง จารุ โรจนรังสิมันต์ (2526)
 เสนอว่า โรงเรียนน่าจะจัดรูปแบบกิจกรรมสหกรณ์โดยมีองค์ประกอบเป็นนักเรียนทั้งหมด โดยมีครู
 เป็นที่ปรึกษา และนวลฉวี แสงชัย (2526) ได้เสนอแนะว่า ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วม
 ในการบริหารงานของสหกรณ์ร้านค้าด้วย โดยให้มีคณะกรรมการนักเรียนในทุกตำแหน่ง

ปัญหาในการทำให้ความร่วมมือ คือ ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญอย่าง
 แท้จริง ทำให้เสนอจนขยายเท่านั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่าเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้กิจกรรมสหกรณ์ไม่
 ประสบความสำเร็จ ดังที่ ศุสดี ภูอินทร์ (2526) ชี้ให้เห็นว่า ถ้าผู้บริหารไม่ให้ความสนใจใน
 กิจกรรมสหกรณ์ ทำให้ผู้ปฏิบัติงานขาดขวัญ กำลังใจ กิจกรรมสหกรณ์คงไม่เจริญก้าวหน้า ผู้บริหาร
 ควรเป็นผู้ริเริ่มชักชวน ให้คณะครูในโรงเรียนสนใจกิจกรรมสหกรณ์ ให้การสนับสนุน ให้กำลังใจ
 คณะกรรมการ เพื่อให้ปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ ส่วนครูสามารถซื้อสินค้าได้ตามห้างสรรพสินค้าได้
 สะดวกและมีสินค้าให้เลือกมากกว่าโดยไม่คำนึงถึงหลักสหกรณ์ สำหรับนักเรียนไม่เข้าใจระบบวิธี
 การ ในประเด็นนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าเป็นจากบุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจ และอุดมการณ์
 ทำให้ไม่เห็นความสำคัญ ดังที่ ณรงค์ เล็งประชา (2527) กล่าวว่า ตามอุดมการณ์ของสหกรณ์
 ประการหนึ่ง คือ การช่วยเหลือตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ถ้าสมาชิกไม่ช่วยเหลือตนเอง
 และช่วยเหลือซึ่งกันและกันแล้ว กิจกรรมสหกรณ์อาจล้มเหลว

2.4 ปัญหาการจัดการด้านตลาด

จากผลการวิจัยปรากฏว่า ประธานกรรมการ ผู้จัดการสหกรณ์ และครูที่
 ดำเนินการ ส่วนใหญ่ พบว่าปัญหาในการซื้อสินค้า คือ มีเวลาในการดำเนินการไม่เพียงพอ ภาระ
 ในการซื้อสินค้าตกอยู่ที่ผู้จัดการสหกรณ์เป็นส่วนใหญ่ ในการขายสินค้าประสบปัญหาคือ ขาดบุคลากร
 ด้านการขาย บุคลากรขาดความรับผิดชอบ ในประเด็นนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าเป็นบุคลากรที่เข้ามา
 ดำเนินการในกิจกรรมสหกรณ์ส่วนใหญ่เข้ามาช่วยด้วยความจำใจ หรือช่วยเพราะผู้บริหารขอร้อง
 ให้ทำ หรือผู้จัดการขอร้องด้วยความสนิทสนม ทั้งที่ส่วนใหญ่แล้วครูมีภาระงานสอนเป็นจำนวนมาก
 จึงไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เต็มที่ เมื่อไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ผู้จัดการจึงดำเนินการทั้งหมด

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของหน่วยตรวจสอบภายใน กรมสามัญศึกษา (2527) ที่พบว่า ผู้จัดการจะดำเนินการส่วนใหญ่คนเดียว และดำเนินการทั้งหมดเหมือนร้านค้าส่วนตัวของผู้จัดการเอง ส่วนในการเช็คสต็อกสินค้า ประสบปัญหา คือ ไม่มีเวลาในการเช็คสต็อกสินค้าเป็นปัจจุบัน สินค้าค้างอาจสูญหาย เนื่องจากไม่สามารถเช็คสต็อกได้ทุกวัน สอดคล้องกับวชิราวัลย์ จักรทอง (2522) ที่พบว่า ปัญหาในระยะระหว่างดำเนินการนั้นคือการเก็บสต็อกสินค้า และระยะหลังดำเนินการไปแล้ว 1 ปี มีปัญหา คือการเช็คสต็อกสินค้า การเก็บหลักฐานของสมาชิกนั้น นักเรียนไม่สนใจในการนำหลักฐานเพื่อนำมาขึ้นผล และการเก็บหลักฐานในการจำหน่ายสินค้าไม่เป็นระบบ ประเด็นนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของเงินปันผลที่ได้รับ เห็นว่าเป็นเงินจำนวนเล็กน้อย จึงไม่สนใจที่จะรับเงินปันผล เวลาในการจำหน่ายสินค้าไม่เพียงพอเนื่องจากสมาชิกใช้บริการจำนวนมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของจาง พันธ์รอบ (2524) ที่พบว่า เวลาในการจำหน่ายสินค้าไม่เพียงพอ และพัชรารัตน์ พันธรัตน์ (2526) ที่พบว่าปัญหาของกิจกรรมสหกรณ์ที่นักเรียนและครูในทุกระดับโรงเรียนพบมาก คือ ปัญหาในการบริการแก่สมาชิก สมาชิกส่วนใหญ่เห็นสมควรให้มีการปรับปรุง ด้านคณะกรรมการดำเนินการของกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าและการให้บริการแก่สมาชิกกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน ซึ่งในประเด็นนี้ผู้วิจัยเห็นว่า การบริการมีส่วนเกี่ยวข้องกับเวลา เมื่อหมดเวลาในการจำหน่ายสินค้า บุคลากรที่ทำหน้าที่ขายจะหยุดบริการเนื่องจากผู้ทำหน้าที่ขายส่วนใหญ่เป็นครูและนักเรียน จึงไม่มีเวลาให้กับสหกรณ์อย่างจริงจัง

2.5 ปัญหาด้านบัญชี-การเงิน

จากผลการวิจัยปรากฏว่า ประธานกรรมการ ผู้จัดการสหกรณ์ และครูที่ดำเนินการ ส่วนใหญ่ พบว่า ปัญหาในการจัดหาเจ้าหน้าที่บัญชี-การเงิน เจ้าหน้าที่ไม่ต้องการรับผิดชอบ เจ้าหน้าที่ไม่มีเวลาดำเนินการ ส่วนการดำเนินการทางบัญชี-การเงินนั้นเจ้าหน้าที่ไม่มีเวลาหาเงินรายรับจากการจำหน่ายสินค้าไปฝากธนาคารทุกวัน และมีความผิดพลาดในการทำบัญชี ไม่เป็นไปตามระบบบัญชีสหกรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับหน่วยตรวจสอบภายใน กรมสามัญศึกษา (2526) ที่พบว่า ผู้ร่วมบริหารงานส่วนใหญ่ไม่มีความรู้เรื่องการจัดทำบัญชี และขาดบุคลากรที่มีความรู้ในด้านการจัดการเกี่ยวกับกิจกรรมสหกรณ์ที่จะเข้าไปดำเนินการ ซึ่งผลการวิจัยของประทีนทิพย์ วิสุทธกุล (2535) กล่าวว่า ได้พิจารณาแต่งตั้งเจ้าหน้าที่บัญชีและการเงินของสหกรณ์ร้านค้า จากผู้สอนหมวดวิชาธุรกิจศึกษา อย่างไรก็ตามจากการวิจัยถึงแม้จะให้เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้

ทางด้านบัญชีเข้ามาดำเนินการ แต่ส่วนใหญ่ได้รับการขอร้องจากผู้จัดการสหกรณ์ หรือผู้บริหารโรงเรียน ทำให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้วยความเกรงใจ ไม่ได้ปฏิบัติงานด้วยความสมัครใจ สำหรับการให้ผลตอบแทนแก่คณะกรรมการนั้น คือ ผลตอบแทนการดำเนินงานไม่คุ้มค่า ในด้านการปันผลกำไรคือสมาชิกไม่สนใจในการรับผลกำไรคืน

2.6 ปัญหาด้านอาคารสถานที่

จากผลการวิจัยปรากฏว่า ประชานกรรมการ ผู้จัดการสหกรณ์ และครูที่ดำเนินการ ส่วนใหญ่ พบว่าปัญหาในการจัดอาคารสถานที่ คือ สถานที่ไม่เพียงพอกับจำนวนผู้ใช้บริการ ขนาดห้องเล็ก แคบ ทำให้ขยายไม่ได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของจารุ โรจนรังสิมันต์ (2526) ที่พบว่า ปัญหาของผู้บริหาร คณะกรรมการที่เป็นผู้จัดการสหกรณ์ ครู นักเรียน สมาชิก เกี่ยวกับสถานที่ พบว่า สถานที่ตั้งของร้านสหกรณ์ไม่เหมาะสม คับแคบ ไม่ปลอดภัย และขยายกิจการไม่ได้ ซึ่ง มณีรัตน์ บุญรักษา (2528) กล่าวว่า ครูสังคมศึกษามีความเห็นที่สหกรณ์มีความคับแคบไม่เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอน มุ่งการค้ากำไรมากกว่าการพัฒนาความรู้แก่นักเรียน ควรปรับปรุงในเรื่องอุปกรณ์และระบบวิธีการบริหารงานสหกรณ์ เพื่อส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับกระทรวงศึกษาธิการ

1. กระทรวงศึกษาธิการ ควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษาให้ชัดเจน ในด้านวัตถุประสงค์ ขอบเขต วิธีการจัดกิจกรรม เพื่อให้โรงเรียนได้จัดเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมสหกรณ์ โดยให้เป็นกิจกรรมของนักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง
2. กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ควรได้มีการประสานงานกับกรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จัดอบรมให้ความรู้กับครูเกี่ยวกับเรื่องของสหกรณ์ เพื่อให้ครูได้เข้าใจถึงหลักและวิธีการของสหกรณ์ โดยเน้นให้เห็นถึงการดำเนินงานชีวิตตามรูปแบบ

ทางประชาธิปไตยอย่างแท้จริง และปลูกฝังหลักและวิธีการให้แก่นักเรียน เพื่อที่จะได้เป็นพื้นฐานสำคัญแก่ชุมชน

3. ศึกษาวิเคราะห์กรมสามัญศึกษา ศึกษาวิเคราะห์เขตการศึกษา และศึกษาวิเคราะห์จังหวัด ควรร่วมมือและช่วยเหลือโรงเรียน จัดประชุมเกี่ยวกับ แนวทางการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน เพื่อให้ครูที่ทำหน้าที่ในกิจกรรมสหกรณ์มี ความรู้ เข้าใจ เรื่องสหกรณ์อย่างแท้จริง โดยกระทำให้ทั่วถึงและต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารโรงเรียน

1. สหกรณ์มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมคุณธรรมในด้านความสามัคคี ความซื่อสัตย์ และการให้ความร่วมมือระหว่างกัน เพราะกิจกรรมสหกรณ์หมายถึงการส่งเสริมให้สมาชิกผลิตสินค้า แลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างกัน ดังนั้นผู้บริหารและครู ควรสนับสนุนกิจกรรมสหกรณ์ให้มีบทบาทในการส่งเสริมคุณธรรมเหล่านี้

2. ผู้บริหารโรงเรียน ควรกำหนดนโยบายให้เห็นชัดเจนว่า กิจกรรมสหกรณ์ เป็นกิจกรรมที่เน้นให้เกิดฝึกปฏิบัติจริง ไม่ควรที่จะมุ่งหวังกำไรมากเกินไป โดยกำหนดนโยบายให้ครูได้จัดกิจกรรมสหกรณ์เน้นให้เป็นการสร้าง และปลูกฝังนิสัยและพฤติกรรมเกี่ยวกับสหกรณ์

3. ผู้บริหารโรงเรียน ในฐานะผู้นำทางวิชาการ ในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ ควรส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมทางการศึกษาควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมทางธุรกิจ เพื่อให้เกิดความรู้เกี่ยวกับหลักและวิธีการสหกรณ์อย่างแท้จริง

4. ผู้บริหารโรงเรียน ควรให้ความสำคัญ ส่งเสริม และสนับสนุน ครูที่ทำหน้าที่ในกิจกรรมสหกรณ์ เพื่อให้เกิดขวัญ และกำลังใจ ในการทำงาน เนื่องจากการจัดกิจกรรมสหกรณ์ เป็นงานที่ต้องรับผิดชอบ และเสียสละ เป็นอย่างมาก

5. ผู้บริหารโรงเรียน ควรแบ่งเบาภาระของบุคลากรดำเนินการ โดยการลดคาบสอน หรือไม่ต้องทำหน้าที่ครูประจำชั้น หรือไม่ต้องทำหน้าที่คุมสอบ เพื่อให้ครูที่ดำเนินการได้มีเวลาปฏิบัติงานได้เต็มที่

6. ผู้บริหารโรงเรียน ควรอำนวยความสะดวกและสนับสนุน ด้านอาคารสถานที่ และ งบประมาณ เพื่อให้สามารถจัดกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7. ผู้บริหารโรงเรียน ควรอำนวยความสะดวก และให้ความร่วมมือ ในการพานักลากรดำเนินการไปศึกษา ดูงาน นอกสถานที่ เช่น การพาไปโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ ประสบความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะสำหรับครูที่ทำหน้าที่งานกิจกรรมสหกรณ์

1. ครูควรมีการศึกษาาระเบียบ ข้อบังคับ แนวปฏิบัติ และวัตถุประสงค์ ในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษา เพื่อที่จะได้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถจัดกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ครูควรเน้นให้นักเรียนได้รับประสบการณ์จริง โดยการฝึกปฏิบัติในทุกหน้าที่ ในการทำกิจกรรมสหกรณ์ เช่น มีหน้าที่เป็นฝ่ายจัดซื้อ ฝ่ายการเงิน ฝ่ายบัญชี
3. ครูควรจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้รับประสบการณ์และได้สัมผัสสถานการณ์จริง ในชุมชน เช่น ทัศนศึกษา ดูงาน ในสหกรณ์ต่าง ๆ เช่น สหกรณ์ร้านค้ากรุงเทพ
4. ครูควรสนับสนุนให้สมาชิกนำสินค้ามาจำหน่าย เพื่อเป็นการฝึกให้สมาชิกเป็นนักขาย และให้สมาชิกมีรายได้
5. ครูควรชวนช่วยหาความรู้ในการเข้าอบรม ประชุม สัมมนา ดูงาน ที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในทุกโอกาสที่สามารถทำได้ เพื่อนำมาปรับประยุกต์ในการจัดกิจกรรม ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ควรมีการศึกษา วิจัย เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษา ที่เหมาะสมกับสภาพของชุมชน ในแต่ละแห่งที่โรงเรียนมัธยมศึกษาตั้งอยู่
2. ควรศึกษาสภาพและปัญหา การจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก กลาง ใหญ่
3. ควรมีการศึกษา เปรียบเทียบ การจัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนในกรุงเทพมหานคร และโรงเรียนในส่วนภูมิภาค เพื่อหาความแตกต่าง ในการจัดกิจกรรม และเพื่อพัฒนา กิจกรรมสหกรณ์ให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น